

Prezenta lucrare conține _____ pagini

Numele:.....

Inițiala prenumelui tatălui:

Prenumele:.....

Școala de proveniență:

Centrul de examen:

Localitatea:

Județul:

Nume și prenume asistent	Semnătura

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A

Anul școlar 2025-2026

Disciplina: *Limba și literatura romani maternă*

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

O godăver Chávez

Sas jekhvar jekh barvalo manuś, kaj živelas kòrkoro. Les na maj sas les nijekh nămo. Kodolesqe, vov sas but bilośalo, thaj na žanelas sar *te arakhel* pesqe jekh nămo, ke vov na maj kamelas te prandisarel pes vaś o dujto var, sosθar vov jubisardăs but pesqe rromnă.

And-jekh dīves avilăs lesqe jekh biarakhli godī, te žal texarinăθe andar o diz thaj o jekhtho živutro savo inklōla anglal lesθe, te avel lesqe sar dēsco Chávez. Gelindoj kadă bi resesqo, maladilăs jekhe tikne sapeça. O manuś pučhlăs e saporres te kamel te avel lesqo dēsco Chávez, kaj dela lesqe sa so kamela, haj kana merela mukhela lesqe savorro lesqo barvalipen.

O sap phendăs ke kamel, nŭmaj te keren jekh xatāripen.

– Savo xatāripen te keras? pučhlăs o manuś.

– Na mangav tuθar khanć maj but, nŭmaj te ingeres man p-e dume – phendăs o sap. O manuś kamlăs lośalo thaj o sap thovdăs pes trujal lesqi korr. Atunćaθar, e duj sas bixulavde. Sa e bută kerenas len khethanes, xanas khethanes, sovenas khethanes thaj sas naisarde jekh kolaveresθar.

O manuś dăs le sapes sa so kamlăs thaj jubindăs les sar pesqe Chávez. Nŭmaj ke, o manuś phurilăs, haj o sap barilăs. O manuś na maj šajindăs te inkerel le sapes p-o dumo ke sas bandărdo e dumenθar – o sap miśtipnasθar barilăs but. Ivăθe sa manglăs o manuś pesqe dēsqe Chávez te del pes tele, măkar vaś varesode căsură, te maj šaj phurdel vi vov vestes, o sap na miśkindăs pes thanesθar, godīsarindoj pes k-e penqo purano xatāripen. O phuro na maj žanelas so te kerel thaj gelăs k-o krisarno te kerel lesqe căciπen.

– Vastde man krisarnea, ke na maj šaj inkerav odobor pharipen!

Tha`, kana o sap phendăs e krisarnesqe ke si les jekh xatāripen le phureça, o krisarno phendăs ke na si les so te kerel.

O manuś telărdăs kaθar i krislin maj ruślo sar maj anglal. P-o drom karing lesqo kher, dikhlăs nište Chávez save khelenas pen thaj gelăs maj paše lenθar. Jekh maj godăver Chávez beślăs p-jekh kaśt, vov sas o thagar, haj paśal lesθe, p-jekh maj tikno kaśt, beśelas jekh Chávez – i thagarni.

E kolaver Chávez kidenas pen karing lenθe, aśunindoj e zorphenimata. O manuś pučhlăs le Chávezen te šaj keren vi lesqe kris. Von amboldine lesqe ke šaj. Atŭnc o manuś phendăs pesqo pharipen. Kana kamlăs o sap te phenel vareso, o godăver Chávez čingardăs karing lesθe:

– Sar vakăres tu kothar opral le thagareça? Na žanes so k-i kris si te beśes tele p-i phuv? Kana o sap dăs pes tele, o godăver Chávez phendăs:

– Kadava čhavo, kaj na si les mîla pesqe dadesθar, na si te dikhel e khamesqi dud. Haj čhavalen, maren les barrença! thaj e čhave dine barrença and-o sap 3i kana mudarde les.

O manuś gelās khere skāpisardo e krisaθar savi kerdās la o godāver čhavo.

(adaptàcia thaj o amboldipen kerde kaθar i Noēmi Kordovàn palal o Pètre Ispirèsku)

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o jekhto subijèto.

1. Xramosar, andar o dino dikcionarosqo artìkulo, o sènso andar i avutni fràza vaś o alav „arakhel”:

„Na 3anelas sar te **arakhel** pesqe jekh nămo...”.

2 pùntură

arakhel vb. 1. a găsi 2. a proteja 3. a păzi 4. a ocroti

2. O manuś sas bilośalo sosθar...

- a. na maj sas les nijekh nămo.
- b. na maj sas les love.
- c. na maj sas les sos te xal.
- d. na maj sas les so te kerel butĩ.

2 pùntură

O laćho amboldipen si ka-i grafèma

.

3. And-jekh dēs avilās lesqe jekh biarakhli godĩ ...

- a. sar te aresel barvalo.
- b. kaj o jekhto 3ivutro savo inklōla anglal lesθe, te avel lesqe sar dēsqo čhavorro.
- c. sar te 3al k-i fakultèta.
- d. sar te kerel pesqe maj but amala.

2 pùntură

O laćho amboldipen si ka-i grafèma

.

4. Xramosar p-o telutno than savo si o tìtulo e tekstosqo. Čaćar tiro amboldipen xramosarindoj duj informàcie andar o dino tèksto.

4 pùntură

5. Xramosar „X” palal svàko enùnco kaj te sikaves kana si cáces vaj na, dikhindoj e informácie andar o dino tèksto.

6 pùnturá

O enùnco	Si cáces	Na si cáces
a. Gelindoj kadă bi resesqo, o manuś maladilăs jekhe tikne sapeça.		
b. O sap manglăs kaj o manuś te ingerel les e vurdoneça.		
c. O manuś thaj o sap kerenas savorre bută khethanes.		
d. O manuś gelăs k-o bikinitori te kerel lesqe cácipen.		
e. P-o drom kaθar i krisalin e čhave kerde cácipen le manuśesqe.		
f. E čhave dine barrença and-o sap 3i kana mudarde les.		

6. Vakăr, and-e 50–80 alava, **palal sar trebal te phiraven pen e čhave penqe dadença!**

6 pùnturá

7. O Robert thaj i Marina vakăren palal o pučhipen: „Kas sas cácipen? Le manuśes vaj le sapes?”

O Robert: *Me phenav so o cácipen sas le manuśesqo sosqe sas lesqe pharo.*

I Marina: *Me phenav so o cácipen sas le sapesqo sosθar sas len jekh xatăripen.*

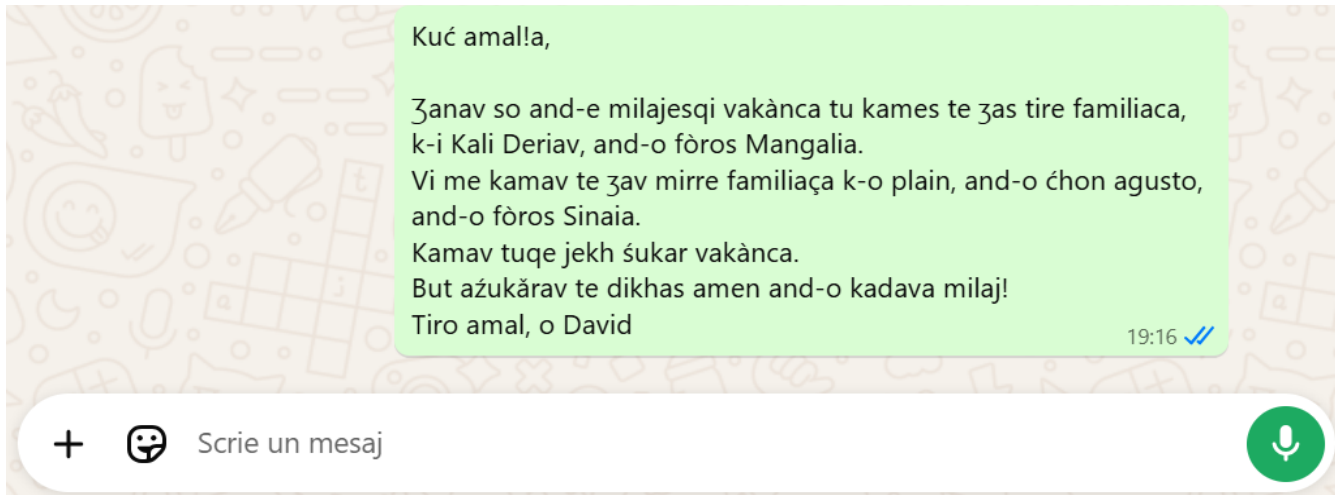
Xramosar jekh tèksto and-e 60–100 alava, and-o savo te xramosaras so tu patăs palal o phenipen le duje 3enenqo.

8 pùnturá

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o dujto subijèkto.

1. Si štar silàbe and-o alav ...
 - a. zanav.
 - b. milajesqi.
 - c. kadava.
 - d. vakànca.

2 pùnkturnă

O lačho amboldipen si ka-i grafèma

.

2. O alav telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „Vi me kamav te 3av mirre familiaca k-o plain ...” si
- a. substantivo/ navni.
 - b. pronombro/ sarnavni.
 - c. vërbo/ kernavni.
 - d. adžektivo/ pašnavni.

2 pùntură

O lacho amboldipen si ka-i grafema

3. O vërbo telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „But a3ukărav te dikhas amen and-o kadava milaj!” si ka-o mōdo...
- a. indikativo.
 - b. konžunktivo.
 - c. kondicionălo.
 - d. infinitivo.

2 pùntură

O lacho amboldipen si ka-i grafema

4. O Florin xramosarel palpale jekh mesă3o pesqe amalesqe. Xramosar, maj tele, and-e 3uće thana, e trebutne alava palal sar mangel pes and-e parantēze.

4 pùntură

Kuć amala,

Naisarav tuqe vaş tiro mesă3o. Som but loşalo sosqe tu _____ (3al, o indikativo mōdo, o akanutno vaxt) k-o plain, k-i Sinaia. But plaćalas vi _____ (me, o dativo kēzo) te 3av k-o plain mirre _____ (família, o sociativo-instrumentălo kēzo, o jekhipen).

Vi me a3ukărav tut te 3as and-o gav, k-e amare _____ (phuro, o butipen) păpură. Kamav tuqe baxtalo drom thaj şukar vakăncă,

Tiro amal,

O Florin

5. Ker jekh propozicia and-i savi o alav „amal” te avel ka-o kēzo akuzativo.

4 pùntură

6. Ker jekh frâza andar duj propozîcie and-i savi e predikătură te aven e vèrbură „*kamel*” thaj „*zal*”. E vèrbură d-aști te aven k-e verver mòdură thaj vaxta.

4 pùntură

7. O telutno tèksto si lino palal o internèto. Anda lesθe si vortografiaqe thaj puntuaciaqe doša. Lačhar o tèksto, xramosarindoj les lačhes pa-o telutno than.

4 pùntură

Amaro them, i Rumùnia, si but šukar. Anda leste arakhas but šukar gava vi fòrură. Anda mirri gav živen but rrom vi gaže. Von xatären pes mišto.

8. Ker jekh tèksto, andar 40–70 alava, and-o savo te sikaves „**sar trebal te avel jekh cáco amal?**”

8 pùntură

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Del pes o tèksto:

E ivendesqe súkarimata

Sar khere kaθar i škòla me 3av,
Dikhav sar o iv ucharavel o gav.
O gav xurăvel pes parne gadença
Thaj le čhavenqe lošalimatença.

E čhavorre andar iv kamen
Ivesqe manuša te keren.
La saniaça p-o plajn te 3an,
So súkar khelen pen thaj asan!

E gavesqe droma si paxojsarde,
Tha` e khera andre si tatărde.
And-e bova i jag súkar phabol,
I daj avel thaj le čhavenqe mothol:

- Aven, te tatăren tumare vasta,
Te drabaras paramičienqe lila!
Te xan kovlo manro thaj tati zumi,
Save kerdăs len tumari màmi!

(palal o Jonèl Kordovàn)

